

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษามโนทัศน์ของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านปรัชญา ทฤษฎี และหลักการที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากเอกสารของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการร่างพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และ 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติ เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) การศึกษามโนทัศน์ในเชิงปรัชญา ทฤษฎีและหลักการที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทำการศึกษาค้นคว้า 1.1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ 1.2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 2) การศึกษาการปฏิบัติการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย

ผลการวิจัยพบว่า

มโนทัศน์ในเชิงปรัชญา ทฤษฎีและหลักการของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย มโนทัศน์ของปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism), ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism), ปรัชญาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism), ปรัชญาสร้างสรรค์ความรู้นิยม (Constructionism) และ ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) ที่เน้นการให้ความสำคัญกับ “ผู้เรียน” มากกว่าเนื้อหาวิชา ครูมีบทบาทในการเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนให้ผู้เรียนคิดการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน

นอกจากปรัชญาการศึกษาที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังมีทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) กลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

มโนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในมุมมองของคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ดำเนินการตามกรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (หมวด 4) เน้นให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน จากเนื้อหาวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นการเน้นที่ “คน” เป็นตัวตั้ง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขเป็นตัวตั้ง ในการจัดการศึกษา และการจัดการศึกษาจะต้องเป็น “การจัดการศึกษาตลอดชีวิต หรือเรียกว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทย”

การปฏิบัติการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ในยุคปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2540 นั้น จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนยังจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง คือ ครูผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้ให้กับนักเรียน มีครูส่วนน้อยที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้บริหารให้ความสนใจ และใส่ใจในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนน้อย นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการที่จะเปลี่ยนวิธีเรียน นักเรียนยังรอรับตัวเนื้อหาหรือความรู้จากครูผู้สอนมากกว่าการหาวิธีการ หรือกระบวนการในการศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง และนักเรียนขาดทักษะกระบวนการในการคิด

The objectives of this research were 1) to study concept of child-oriented from related documents to Education Act B.E. 2542 and 2) to study practice of such instruction. The search implementation divided into two phase : Phase 1 – study of concept in terms of philosophy, theory and principle supporting such instruction in these ways : 1.1 study of related documents, Thai and foreign ; 1.2 study of related documents to child-oriented instruction of the Committee for Education Act B.E. 2542. Phase 2 – study of practice of such instruction in Thailand's Basic Education System.

The findings :

Concept in terms of philosophy, theory and principle of such instruction which consisted of progressivism, reconstructionism, existentialism, constructionism and Buddhist philosophy of education emphasized “the learner” over the content, and the teacher's role was to assist the learner's potential and interest individually.

Besides, the theory of educational psychology which supported this kind of instruction consisted of psychologists' learning theory in such group as behaviorism, cognitivism and humanism.

Concept of such instruction in perspectives of the Committee for Education Act B.E. 2542 in accordance with the Act (section 4) emphasized instruction modification from the content to the “person” so as to develop the person to become good, academically. That was “educational management for life” or “learning for life in Thai society.”

About practice of such instruction in the political reform B.E. 2540, the study found that the teacher still stuck to teacher-oriented instruction - teacher gave answer to child. Only a few used child-oriented instruction – teacher held various learning activities for children to perform and take part in. Besides, administrators paid a little interest and attention to the implementation of these programs; children lacked enthusiasm instruction modification – they only waited for teachers' feeding them with the content rather than seeking it by themselves; they also lacked thinking skill.